

Улас Самчук – український Гомер ХХ століття

Віртуальну виставку
підготувала
бібліотекар ч/з № 1
Алла Любарець
Кількість джерел : 18

2025

Улас Самчук (1905–1987) – один із найвизначніших письменників ХХ століття, який залишив українцям багату літературну спадщину: добротну бібліотечку блискучих романів, оповідань, новел, мемуарів, більше сотні не менш талановитих публіцистичних і літературно-критичних праць. Шістдесят років зі своїх вісімдесяти двох відірваний від рідної України митець звікував у чужині. На щастя, доля закинула його не в безмежні простори Ost-у, а на західноєвропейські та заокеанські терени.

1980 року редакція журналу „Современник“ (Торонто) висунула кандидатуру У. Самчука на здобуття Нобелівської премії. Однак ця премія Самчуку так і не дісталася. Його ім'я літературні критики ставили в один ряд із класиками світової літератури – О. де Бальзаком, К. Гамсуном, Дж. Голсворсі, Ф. Моріяком, Е. М. Ремарком, Г. Сєнкевичем, Дж. Стейнбеком та ін. Це був справді „Богом обдарований письменник“ (О. Мох).

Самчук побував у Німеччині, Італії, Франції, Чехії, Польщі. Досконало володіючи англійською, німецькою, французькою, польською, чеською, письменник чудово орієнтувався в тамтешніх літературах, читаючи твори багатьох письменників в оригіналі.

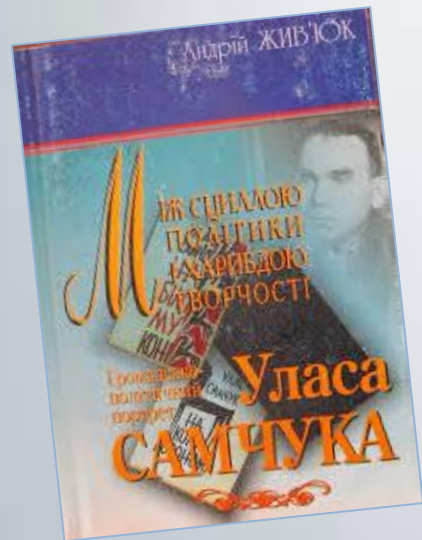
Для української культури Улас Самчук цінний передовсім як проникливий мисленник із універсальним світоглядом, майстер епічних полотен, якому вдалося на філософському та історіософському рівнях узагальнити долю України в часі та просторі, створити цілісну концепцію формування українця нового типу, „конкістадора рідної землі“, здатного відродити національну духовність і здобути незалежну українську державу.

Комінярська І. Улас Самчук: alter ego і alter idem : монографія / Ірина Комінярська. - Житомир : Рута, 2012. - 231, [1] с.

У монографії досліджено художнє втілення національної ідентичності героя в прозі Уласа Самчука. У контексті розвитку української літератури ХХ ст. осмислюється поняття "національна ідентичність" на основі прозового доробку письменника, розкривається національна ідентичність героя як націєтворчий і всеосяжний феномен його художнього світу, також цілісно досліджується національна ментальність героя-українця. Це дозволило розкрити постать Уласа Самчука як обдарованого прозаїка-традиціоналіста, талановитого публіциста й літературного критика, його внесок у світове та українське письменство.

Жив'юк А. Між сциллою політики і харибдою творчості. Громадсько-політичний портрет Уласа Самчука : [монографія] / Андрій Жив'юк. - Рівне : Ліста-М, 2004. - 183, [1] с.

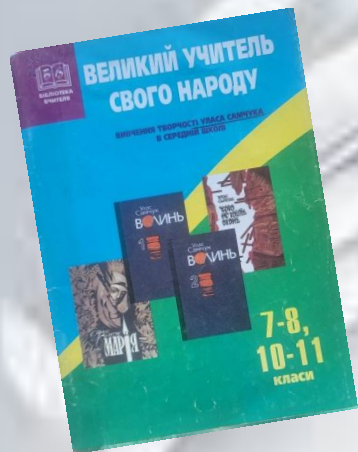
У виданні розглянуто комплекс проблем пов'язаних з формуванням та еволюцією суспільно-політичних поглядів Уласа Самчука. Висвітлюється громадсько-політичний шлях, пройдений ним, включно з періодом захоплення ідеологією українського націоналізму, спробами практичного втілення у політичній площині її засадничих постулатів. Показано специфіку громадсько-політичної діяльності У. Самчука, що полягала у його впливові на становлення і розвиток української національної свідомості опосередковано через літературну творчість.

**Чернихівський Г. Улас Самчук: сторінки біографії :
монографія / Гаврило Чернихівський. - Тернопіль : Збруч,
2005. - 245, [2] с.**

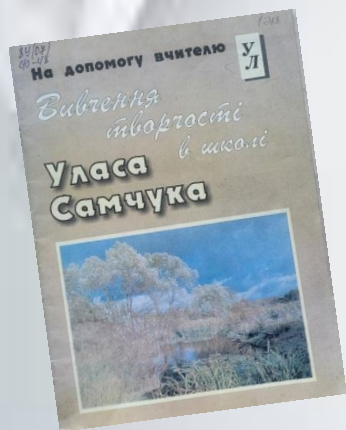
Монографія - перше синтетичне дослідження життєпису видатного прозаїка ХХ ст., редактора, видавця, публіциста, громадсько-політичного діяча. Уроженець славнозвісного Дерманя на Волині майже 60 років жив в еміграції, останні 39 - у Торонто (Канада). Українська критика високо оцінила доробок письменника як у царині прози, так і на ниві публіцистики. Наша мета - подати найважливіші життєписні сторінки письменника, громадсько-політичного життя.

Фасоля А. М. Великий учитель свого народу. Вивчення творчості Уласа Самчука в середній школі : [посіб. для вчителів, учнів, студентів] / А. М. Фасоля. - Тернопіль : Навч. кн. - Богдан, 2000. - 92, [2] с. - (Бібліотека вчителя).

У посібнику розроблено систему вивчення творчості У. Самчука як дієвого засобу формування духовного світу школярів. Пропонуються запитання і завдання для аналізу романів "Марія", "Волинь", публіцистичної спадщини письменника. Використано літературознавчий та малодоступний текстовий матеріал з творів У. Самчука.

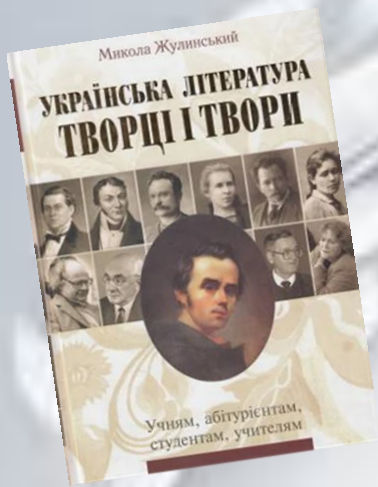
Філь В. Вивчення творчості Уласа Самчука в школі : [посіб. для вчителя] / Валентина Філь. - Тернопіль : Підруч. і посіб., 2002. – 64 с. – (На допомогу вчителю).

У виданні вміщено розробку циклу уроків за творчістю Уласа Самчука в школі, позакласного читання, а також тексти деяких публіцистичних творів, що пропонуються для вивчення.

Самчук У. Марія. Нарід чи чернь? : посібник / Улас Самчук. – Харків : Ранок, 2000. – 27, [2] с.

Книга допоможе учням ознайомитися з творчістю письменника, ім'я якого було невідоме багатьом українцям. У посібнику вчителі знайдуть чимало необхідного матеріалу для підготовки уроків за творчістю У. Самчука.

Жулинський М. Українська література. Творці і твори / Микола Жулинський. - Київ : Либідь, 2011. - 1150 с.

Героями нарисів-есеїв є як широко-, так і маловідомі українські митці, автор творить цілісний портрет національної літератури XIX - XX ст. Провідна ідея книжки: змагання за збереження цілісності української культури, за збереження і розвиток української мови, а отже - української нації. Важливим складником цієї своєрідної антології є художні тексти.

Іванова І. Б. Українська література : навч. посіб. / І. Б. Іванова, С. В. Клімова. - Харків : Стеценко І. І., 2010. - 287 с.

Навчальний посібник складено відповідно до програми «Українська література» для вищих навчальних закладів.

Жулинський М. Слово і доля : навч. посіб. / Микола Жулинський. - Київ : А.С.К., 2002. - 640 с.

У книзі проаналізовано творчість відомих українських письменників - від Григорія Сковороди до Василя Стуса, що дає можливість простежити важкий і довгий шлях національного образного слова кількох віків. В статтях розглянуто особливості літературного процесу двох останніх століть.

Пасічник І. Д. Український месіанізм : монографія / І. Д. Пасічник, П. М. Кралюк . - Київ : КНТ, 2015. - 216 с.

У монографічному дослідженні розглядається осмислення місця України у світі та її місця в історії української суспільно-філософської думки, починаючи із давньоруських часів до кінця ХХ ст. Зокрема увага звернута на погляди Іларіона Київського, Нестора-літописця, панегіристів князів Острозьких, шістдесятників тощо.

Лецькін М. "Коли народ бореться за свою державу, мусимо вживати такого авторитету, як арх. Іларіон..." (ОУН-УПА та Іван Огієнко) : [монографія] / Михайло Лецькін. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. - 126 с.

У виданні на багатому доказовому документальному матеріалі розкриваються зв'язки українського професора-емігранта Івана Огієнка із військовою Українською повстанською армією – переважно через його контакти з найбільш близькими за духом письменниками, зокрема з Уласом Самчуком, видавцями та релігійними діячами.

Миронець Н. Джерела історичної пам'яті / Надія Миронець. - Київ : Ін-т укр. археології та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, 2008. - 397, [1] с

У книзі опубліковано наукові та науково-публіцистичні студії, розвідки Н. Миронець, присвячені проблемам українського державотворення, біографістики, джерелознавчого аналізу творів художньої літератури, епістолярію.

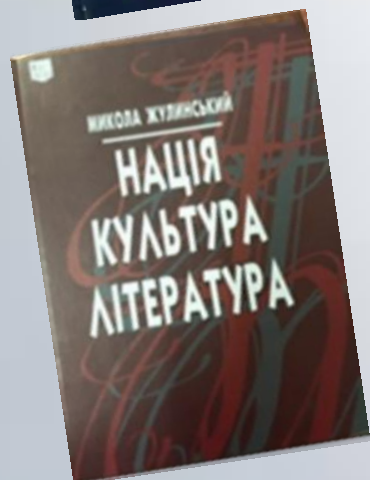
Усі українські письменники : [довідник] / [упоряд.: Ю. В. Хізова, В. В. Щоголева]. - Харків : Торсінг, 2005. - 383, [1] с. - (Іду на урок).

Довідник містить відомості про багатьох українських письменників, твори яких вивчають у старших класах. Стисла довідка про кожного автора включає основні відомості про творчість і життя, коротку характеристику творів. Довідник включає також словник літературознавчих термінів і понять.

Мовчан Р. Український модернізм 1920-х: портрет в історичному інтер'єрі / Раїса Мовчан. - Київ : Стилос, 2008. - 541 с.

У монографії досліджується літературний модернізм 1920-х років як історичний та естетичний феномен, відомий в інтелектуальній історії України під назвою “червоний ренесанс”, а також як репрезентант національної моделі цивілізаційного європейського явища, своєрідний естетичний код модерності української нації в усьому ХХ ст.

Жулинський М. Нація. Культура. Література : нац.-культ. міфи та ідейно-естет. пошуки укр. літ. / М. Жулинський. - Київ : Наук. думка, 2010. - 556, [1] с.

У збірнику статей представлено роздуми автора над національно-культурними міфами та реаліями українського суспільства, розкрито ідейно-естетичні пошуки української літератури.

Ткачук М. Українська література ХХ століття : монографія / Микола Ткачук. - Тернопіль : Медобори, 2014. - 607 с.

Досліджено художню своєрідність українського письменства ХХ століття у портретах і розвідках. Простежено головні закономірності літературного процесу, провідні тенденції в образній системі, в галузі проблем і жанрів, висвітлено естетичні шукання митців слова, їхнє новаторство, стильове розмаїття, наративну стратегію, інтертекстуальне поле творів митців, місце їх в світовому письменстві.

Ткачук М. Наративні моделі українського письменства / Микола Ткачук. - Тернопіль : ТНПУ : Медобори, 2007. - 463 с.

У книзі окреслюються наративні, тобто оповідні виміри творів українського письменства ХІХ - ХХ століть. Простежується типологія наративів, естетичні функції оповідача з народу у творах І. Котляревського, М. Гоголя, Марка Вовчка та ін., який демократизував українську літературу. Розглядається ліричний наратив української поезії останньої третини ХІХ століття. Окремий розділ присвячено прозі ХХ століття.

Українська література. Імена і долі письменників : метод. поради : в 3 ч. / упоряд. Н. М. Гаєвська, Л. С. Монастирецький. - Вид. 2-ге, допов. і перероб. - Київ : Б-ка українця, 2001. - 342, [2] с. - (Шкільна бібліотека).

Видання містить матеріали про життя і творчість письменників української літератури, у тому числі й тих, чия творчість у методичних посібниках ще не розглядалась (Олесь О., Багрянний, В. Барка, О. Ольжич, О. Теліга, У. Самчук та ін.). Також подано методичні поради та рекомендації щодо самостійного вивчення їх творчості.

“Я не тому письменник українського народу, що вмію писати. Я тому письменник, що відчуваю обов’язок перед народом. Бог вложив в мої руки перо. Хай буде дозволено мені використати його для доброго, для потрібного.”

Улас Самчук

1905 — 1981

